T009 A HÀM IX (08) Q35-40-Bảy Ngày-3

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH TAÊNG NHAÁT A-HAØM QUYEÅN 35

Phaåm 40: BAÛY NGAØY (2)

KINH SOÁ 71

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû beân bôø soâng A-du-xaø2, cuøng chuùng ñaïi Tyø-kheo goàm naêm traêm vò. Luùc aáy, Ñaïi Quaân-ñaàu3 ñang ôû choã nhaøn tónh, töï nghó: “Coù nghóa naøy, maø thöôøng taêng theâm coâng ñöùc, hay khoâng lyù naøy?” Roài Quaân-ñaàu lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, ñi ñeán choã Theá Toân, ñaûnh leã saùt chaân vaø ngoài qua moät beân. Baáy giôø Quaân-ñaàu baïch Phaät: –Baïch Theá Toân, vöøa roài, khi ôû choã nhaøn tónh, con töï nghó: “Coù lyù naøy hay khoâng, laø nhöõng gì ñöôïc laøm cho chuùng Taêng ñöôïc taêng theâm coâng ñöùc?” Nay con hoûi Theá Toân, cuùi xin daïy cho. Theá Toân baûo: –Coù theå ñöôïc taêng ích coâng ñöùc. Quaân-ñaàu baïch Phaät: –Theá naøo laø ñöôïc taêng theâm coâng ñöùc? Theá Toân ñaùp: –Coù baûy söï kieän taêng theâm, phöôùc kia khoâng theå keå ñöôïc, cuõng khoâng ai coù theå tính ñeám ñöôïc. Nhöõng gì laø baûy? ÔÛ ñaây, con trai thieän gia, hoaëc con gaùi thieän gia, taïo döïng Taêng giaø-lam nôi chöa töøng taïo döïng. Phöôùc naøy khoâng theå keå. Laïi nöõa, Quaân-ñaàu, thieän nam, thieän nöõ ñem giöôøng gheá cuùng döôøng Taêng giaø-lam kia cuøng Taêng Tyø-kheo thì naøy Quaân-ñaàu; ñaây laø phöôùc thöù hai khoâng theå keå heát. Laïi nöõa, Quaân-ñaàu, thieän nam, thieän nöõ ñem thöùc aên cuùng döôøng Taêng Tyø-kheo kia; naøy Quaân-ñaàu, ñoù laø phöôùc thöù ba khoâng theå tính heát. Laïi nöõa, Quaân-ñaàu, thieän nam, thieän nöõ ñem aùo che möa cuùng döôøng Taêng Tyø-kheo kia, naøy Quaân-ñaàu, ñoù laø coâng ñöùc thöù tö, phöôùc kia khoâng theå löôøng. Laïi nöõa, Quaân-ñaàu, con trai, con gaùi thieän gia ñem thuoác cuùng döôøng Taêng Tyø-kheo kia, naøy Quaân-ñaàu, ñoù laø phöôùc thöù naêm khoâng theå tính heát. Laïi nöõa, Quaân-ñaàu, thieän nam thieän nöõ ñaøo gieáng toát nôi hoang daõ, naøy Quaân-ñaàu, ñoù laø coâng ñöùc thöù saùu cuõng khoâng theå tính heát. Laïi nöõa, Quaân-ñaàu, thieän nam, thieän nöõ naøo laøm nhaø doïc ñöôøng cho ngöôøi qua laïi coù choã nghæ ñeâm, naøy Quaân-ñaàu, ñoù laø coâng ñöùc thöù baûy khoâng theå tính xieát.

1.

Tham chieáu, Haùn, Trung 2, kinh 7.

A-duõ-xaø giang thuûy . Coù leõ ñoàng nhaát Paøli, Ayojjhaø, teân moät vöông quoác beân bôø soâng Haèng.

2.

Cf. Taây Vöïc Kyù 5 (tr. 896b04): A-duõ-ñaø quoác (Skt. Ayodhyaø). Ñaïi Quaân-ñaàu . Paøli: Mahaø-Cunda. 3.

Naøy Quaân-ñaàu, ñoù goïi laø phaùp baûy coâng ñöùc, phöôùc kia khoâng theå ño löôøng. Khi ñi, hoaëc ngoài, ngay ñeán khieán maïng chung, phöôùc kia cuõng theo sau nhö boùng theo hình, phöôùc ñöùc aáy khoâng theå tính heát ñeå coù theå noùi coù bao nhieâu phöôùc. Cuõng nhö nöôùc bieån lôùn, khoâng theå duøng thaêng ñaáu ñeå ñong ñöôïc ñeå noùi coù bao nhieâu nöôùc. Baûy coâng ñöùc naøy cuõng vaäy, phöôùc aáy khoâng haïn löôïng. Cho neân, Quaân-ñaàu, thieän nam, thieän nöõ haõy tìm caàu phöông tieän thaønh töïu baûy coâng ñöùc naøy. Quaân-ñaàu, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Quaân-ñaàu sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 8

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Caùc oâng haõy tu haønh, töôûng veà söï cheát, tö duy veà töôûng cheát. Khi aáy, coù moät Tyø-kheo ñang ngoài ôû choã kia, baïch Theá Toân: –Con thöôøng tu haønh tö duy töôûng veà söï cheát. Theá Toân baûo: –OÂng tö duy tu haønh töôûng veà söï cheát theá naøo? Tyø-kheo baïch Phaät: –Con tö duy veà töôûng cheát raèng: “YÙ seõ coøn soáng baûy ngaøy nöõa, neân tö duy baûy Giaùc yù, ñeå ôû trong phaùp Nhö Lai ñöôïc nhieàu lôïi ích, sau khi cheát khoâng hoái haän.” Theá Toân, con tö duy veà töôûng cheát nhö vaäy. Theá Toân baûo: –Thoâi, Thoâi, Tyø-kheo! Ñaây chaúng phaûi haønh veà töôûng cheát. Ñaáy goïi laø phaùp phoùng daät. Laïi coù Tyø-kheo baïch Theá Toân: –Con coù khaû naêng tu haønh veà töôûng cheát. Theá Toân baûo: –OÂng tu haønh tö duy veà töôûng cheát theá naøo? Tyø-kheo baïch Phaät: –Con suy nghó: “YÙ seõ coøn soáng saùu ngaøy nöõa, tö duy Chaùnh phaùp Nhö Lai, roài sau ñoù maïng chung. Nhö vaäy môùi coù söï taêng ích.” Con tö duy töôûng cheát nhö vaäy. Theá Toân baûo: –Thoâi, thoâi, Tyø-kheo! Ñoù cuõng laø phaùp phoùng daät, chaúng phaûi tö duy veà töôûng cheát. Laïi coù Tyø-kheo baïch Phaät: –YÙ seõ toàn taïi naêm ngaøy, hoaëc noùi boán ngaøy, hoaëc noùi ba ngaøy, hai ngaøy, moät ngaøy. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Thoâi, thoâi, Tyø-kheo! Ñaây cuõng laø phaùp phoùng daät chaúng phaûi tö duy veà töôûng cheát. Luùc aáy, laïi coù Tyø-kheo baïch Theá Toân: –Con coù theå kham nhaän tu haønh veà töôûng cheát. Tyø-kheo baïch Phaät:

–Ñeán giôø khaát thöïc, con ñaép y mang baùt, vaøo thaønh Xaù-veä khaát thöïc, roài ra khoûi thaønh Xaù-veä, trôû veà nôi ôû, vaøo trong tònh thaát, tö duy veà baûy Giaùc yù maø maïng chung. Ñaây laø tö duy veà töôûng cheát. Theá Toân baûo: –Thoâi, thoâi, Tyø-kheo! Nhöõng ñieàu maø Tyø-kheo caùc oâng noùi ñeàu laø haønh phoùng daät, chaúng phaûi laø tu haønh phaùp töôûng cheát. Luùc aáy, Theá Toân laïi baûo caùc Tyø-kheo: –Neáu ai coù theå nhö Tyø-kheo Baø-ca-lôïi4, ñoù goïi laø tö duy veà töôûng cheát. Tyø-kheo aáy coù theå kheùo tö duy veà töôûng cheát, nhaøm tôûm thaân naøy laø baát tònh gheâ tôûm. Tyø-kheo tö duy veà töôûng cheát, phaûi buoäc yù tröôùc maét, taâm khoâng di ñoäng, nieäm soá ñeám hôi thôû ra vaøo, ñoàng thôøi tö duy veà baûy Giaùc yù, nhö vaäy ôû trong phaùp Nhö Lai môùi ñöôïc nhieàu lôïi ích. Vì sao? Heát thaûy caùc haønh ñeàu roãng laëng, caùi sinh vaø caùi dieät ñeàu nhö huyeãn

hoùa, khoâng coù chaân thaät. Cho neân, Tyø-kheo, haõy ôû trong hôi thôû ra vaøo tö duy veà töôûng cheát ñeå thoaùt khoûi sinh, giaø, beänh, cheát, buoàn raàu, khoå naõo. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 9

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, vua Ba- tö-naëc ra leänh quaàn thaàn: –Haõy nhanh choùng chuaån bò xe baûo vuõ. Ta muoán ñeán choã Theá Toân, ñaûnh leã thaêm hoûi. Sau, ñaïi vöông ra khoûi thaønh ñeán, choã Theá Toân, ñaûnh leã saùt chaân, ngoài qua moät beân. Baáy giôø, Nhö Lai ñang thuyeát phaùp cho voâ soá chuùng ñang vaây quanh. Luùc aáy, coù baûy Ni- kieàn Töû, laïi coù baûy ngöôøi loõa hình, laïi coù baûy Phaïm chí Haéc, laïi coù baûy Baø-la-moân loõa hình, ñi qua caùch Theá Toân khoâng xa. Luùc aáy, vua Ba-tö-naëc thaáy nhöõng ngöôøi naøy ñi qua caùch Theá Toân khoâng xa, lieàn baïch Phaät: –Xem nhöõng ngöôøi naøy, ñi qua troâng khoâng döøng, ñeàu laø thieåu duïc tri tuùc, khoâng coù gia nghieäp. Nay trong nhöõng vò A-la-haùn ôû theá gian naøy, nhöõng ngöôøi naøy laø toái thöôïng thuû. Vì sao? ÔÛ giöõa moïi ngöôøi, hoï laø nhöõng ngöôøi raát laø khoå haønh, khoâng tham lôïi döôõng. Theá Toân noùi: –Ñaïi vöông hoaøn toaøn chöa bieát chaân A-la-haùn. Khoâng phaûi vì hình theå loõa loà maø goïi laø A-la-haùn. Ñaïi vöông neân bieát, ñoù ñeàu chaúng phaûi laø haønh chaân thaät. Neân nhôù nghó quan saùt söï bieán ñoåi töø xa xöa ñeán nay, roài laïi neân quaùn ai ñaùng thaân thì bieát thaân, ai ñaùng gaàn thì bieát gaàn. Vì sao? Thôøi quaù khöù laâu xa coù baûy Phaïm chí, cuøng hoïc moät choã, tuoåi ñaõ suy suïp, laáy coû laøm y phuïc, aên rau quaû, sinh caùc taø kieán. Hoï ñeàu nghó nhö vaày: “Chuùng ta

Baø-ca-lôïi , kinh soá 10 phaåm 46 ôû treân, phieân aâm laø Baø-ca-leâ . Paøli: Vakkali. 4.

trì phaùp khoå haønh naøy ñeå sau laøm vua nöôùc lôùn. Hoaëc caàu laøm Thích, Phaïm, Töù Thieân vöông.” Baáy giôø, coù vò Thieân sö A-tö-ñaø5 voán laø toå phuï cuûa caùc Baø-la-moân aáy, bieát nhöõng yù nghó trong taâm caùc Phaïm chí kia, lieàn bieán maát khoûi Phaïm thieân, hieän ñeán choã baûy Baø-la- moân. Luùc aáy, Thieân sö A-tö-ñaø boû phuïc söùc coõi trôøi, hieän hình Baø-la-moân, kinh haønh ôû ñaát troáng. Baûy Phaïm chí töø xa troâng thaáy A-tö-ñaø kinh haønh, ai naáy ñeàu noåi saân nhueá maø noùi raèng: “Ñaây laø ngöôøi ñaém duïc naøo maø ñi tröôùc nhöõng ngöôøi phaïm haïnh chuùng ta? Nay phaûi chuù thuaät tieâu thaønh tro.” Baûy Phaïm chí naøy lieàn duøng tay buïm nöôùc raûy leân Phaïm chí naøy vaø chuù raèng: “Giôø ngöôi haõy mau bieán thaønh tro buïi.” Nhöng Baø-la-moân caøng töùc giaän thì nhan saéc cuûa Thieân sö A-tö-ñaø caøng xinh ñeïp. Vì sao? Vì taâm töø hay dieät saân. Luùc aáy, baûy Phaïm chí töï nghó: “Caám giôùi cuûa ta ñaõ bò suy giaûm hay sao maø chuùng ta caøng noåi giaän thì ngöôøi aáy caøng xinh ñeïp theâm?” Roài baûy Phaïm

chí lieàn noùi vôùi vò Thieân sö raèng: Laø trôøi, Caøn-ñaïp-hoøa La-saùt, hay Quyû thaàn Thaät söï teân laø gì Chuùng toâi ñeàu muoán bieát! Luùc aáy, vò Thieân A-tö-ñaø lieàn noùi keä ñaùp raèng: Chaúng phaûi trôøi, Ñaïp-hoøa La-saùt hay Quyû thaàn Maø ta ñaây chính laø Thieân sö A-tö-ñaø. Toâi bieát yù nghó cuûa caùc oâng neân töø coõi trôøi Phaïm thieân bay xuoáng ñaây. Phaïm thieân caùch ñaây raát xa. Thieân ñeá Thích cuõng laïi nhö vaäy. Duøng khoå haønh ñeå laøm Chuyeån luaân thaùnh vöông coøn khoâng ñöôïc, huoáng gì laø laøm Ñeá thích, Phaïm thieân hay Töù Thieân vöông. Luùc aáy, Thieân sö A-tö-ñaø lieàn noùi keä: Trong taâm ñaày nieäm töôûng Maø ngoaïi hình toài taøn Nhöng sieâng tu chaùnh kieán Môùi xa lìa aùc ñaïo. Giöõ taâm cho thanh tònh Thaân, mieäng cuõng nhö vaäy Xa lìa caùc nieäm aùc Chaéc chaén seõ sinh Thieân. Luùc aáy, baûy Phaïm chí hoûi: “Ngaøi coù thaät laø Thieân sö khoâng?” Thieân sö A-tö-ñaø ñaùp: “Ñuùng vaäy. Nhöng khoâng phaûi do loõa hình maø ñöôïc sinh Thieân. Vò taát tu khoå haønh aáy maø ñöôïc sinh leân trôøi Phaïm thieân. Cuõng chaúng phaûi phôi baøy thaân theå hay laøm ngaàn aáy khoå haønh maø ñöôïc sinh nôi aáy. Nhöng neáu coù theå thu nhieáp taâm yù khoâng cho lay ñoäng thì ñöôïc sinh Thieân. Khoâng theå sinh nôi aáy baèng caùch maø caùc oâng ñang laøm. Naøy ñaïi vöông, quaùn saùt yù nghóa naøy, khoâng phaûi do loõa hình maø goïi laø A-la-haùn. Keû phaøm phu khoâng theå phaân bieät ñöôïc ai laø baäc Chaân nhaân, nhöng baäc Chaân nhaân thì coù theå phaân bieät do haønh vi ñöôïc laøm naøo laø phaøm phu. Laïi nöõa, keû phaøm phu khoâng theå bieát haønh cuûa phaøm phu; duy chæ baäc Chaân nhaân môùi bieát haønh cuûa phaøm phu. Ñaïi vöông neân

5. Cf. Paøli, M. 93 Assalaøyana (R. ii. 155): Asita Devala. Haùn, Trung 37, kinh 151 (tr. 665c05).

bieát, do phöông tieän maø bieát raèng ñieàu ñoù ñaõ coù töø tröôùc laâu xa roài, chöù khoâng phaûi môùi ngaøy nay. Ñaïi vöông, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Baáy giôø, vua Ba-tö-naëc baïch Theá Toân raèng: –Nhöõng ñieàu Nhö Lai daïy raát laø hay, ngöôøi ñôøi chaúng theå hieåu noåi. Nhöng vieäc nöôùc quaù nhieàu, con xin caùo veà. Phaät baûo vua: –Vua haõy bieát thôøi. Vua ñöùng daäy, ñaûnh leã saùt ñaát roài ra ñi. Baáy giôø, vua Ba-tö-naëc nghe Phaät daïy hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 106

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû vöôøn Ni-caâu-laâu thuoäc nöôùc Ca-tyø-la-veä cuûa doøng hoï Thích, cuøng chuùng ñaïi Tyø-kheo goàm naêm traêm vò. Baáy giôø, sau khi aên, Theá Toân töø vöôøn Ni-caâu-laâu ñeán trong xoùm Tyø-la-da-trí7 vaø ngoài döôùi moät goác caây. Luùc aáy, Chaáp Tröôïng, ngöôøi hoï Thích8, ra khoûi thaønh Ca-tyø-la vieät, ñeán choã Theá Toân, roài ñöùng im laëng. Sau ñoù, Chaáp Tröôïng Thích hoûi Theá Toân raèng: “Sa-moân daïy doã ñieàu gì? Baøn luaän nhöõng gì? Theá Toân baûo: –Phaïm chí neân bieát, ñieàu maø Ta luaän thì trôøi roàng, quyû thaàn khoâng theå theo kòp9, chaúng dính maéc theá gian, cuõng chaúng truï trong

theá gian10. Ñieàu maø Ta luaän laø nhö vaäy. Khi aáy, Chaáp Tröôïng Thích laéc ñaàu, thôû daøi, roài boû ñi. Sau ñoù, Nhö Lai ñöùng daäy trôû veà tinh xaù. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Vöøa roài, khi Ta ñang ngoài trong vöôøn, coù Chaáp Tröôïng Thích ñeán gaëp Ta vaø hoûi Ta raèng: “Sa-moân luaän nhöõng gì?” Ta ñaùp: “Ñieàu maø Ta luaän chaúng phaûi laø ñieàu maø chö Thieân vaø theá gian coù theå theo kòp, cuõng chaúng dính maéc theá gian, cuõng chaúng truï trong theá gian. Ñieàu maø Ta luaän laø nhö vaäy.” Luùc aáy, Chaáp Tröôïng Thích nghe xong lieàn boû ñi. Luùc aáy, coù moät Tyø-kheo baïch Theá Toân raèng:

6.

Paøli, M. 18 Madhupiòñika (R. i. 108). Haùn, Trung 28, kinh 115.

Tyø-da-la-trí tuï . Paøli: Beluvalaæææhikaøya muøle, (ngoài) döôùi goác caây beluvaæææhika, moät loaïi truùc.

7.

Trung 28: Trong moät ngoâi chuøa cuûa hoï Thích, trong röøng truùc . Chaáp Tröôïng Thích chuûng . Paøli: Daòñapaøòipi Sakko. 8.

Haùn: Phi… sôû naêng caäp… . Paøli: Yathaøvadì… na kenaci loke viggayha tiæææhati, yathaø ca pana kaømehi 9.

visaöyuttaö viharantaö taö braøhmaòaö akathaökathiö chinna-kukkuccaö bhavaøbhave vìtataòhaö saóóaø naønusenti, “ñieàu maø Ta noùi, khoâng phaûi ñeå tranh luaän vôùi baát cöù ai trong theá gian naøy; ñieàu maø Ta noùi laø nhö Baø-la-moân soáng an truù maø khoâng bò troùi buoäc bôûi caùc duïc, khoâng hoaøi nghi, ñoaïn tröø aùc taùc, khoâng coøn khaùt aùi nôi höõu vaø phi höõu, khoâng coù caùc töôûng tieàm phuïc.” Choã naøy Haùn dòch thieáu moät ñoaïn, nhöng ñöôïc thaáy trong töôøng thuaät tieáp theo. Tham chieáu, Trung 28 (tr. 0603b18). 10. Dòch saùt baûn Haùn. Coù leõ töø Phaïm vaên töông ñöông Paøli: Na kenaci loke viggayha tiæææhati: “Khoâng toàn taïi ñeå tranh chaáp (viggayha) vôùi baát cöù ai trong theá gian”, nhöng baûn Haùn ñoïc laø na kenaci loke vigayha tiæææhati, “khoâng toàn taïi ñeå ñaém chìm (vigayha) trong theá gian.”

–Theá naøo laø khoâng dính maéc theá gian cuõng khoâng truï ôû theá gian? Theá Toân baûo: –Ñieàu maø Ta luaän hoaøn toaøn khoâng dính maéc theá gian, cuõng nhö nay ñöôïc giaûi thoaùt khoûi tham duïc, döùt töø söï nghi ngôø cuûa doøng hoï Thích11, khoâng coù caùc töôûng.12 Ñieàu maø Ta luaän laø nhö vaäy. Noùi xong, Theá Toân lieàn ñi vaøo tònh thaát. Luùc aáy, caùc Tyø-kheo noùi vôùi nhau: –Vöøa roài, Theá Toân noùi toùm löôïc yù nghóa cuûa luaän aáy, maø ai coù theå giaûng roäng nghóa naøy? Roài caùc Tyø-kheo noùi vôùi nhau: –Theá Toân thöôøng ca ngôïi Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân. Chæ coù Ca-chieân-dieân coù theå giaûng roäng yù nghóa naøy. Sau ñoù, caùc Tyø-kheo noùi vôùi Ca-chieân-dieân raèng: –Vöøa roài Nhö Lai ñaõ giaûng toùm taét yù nghóa aáy. Cuùi xin Toân giaû haõy giaûng roäng theâm, phaân bieät roõ raøng töøng vieäc cho moïi ngöôøi ñöôïc hieåu. Ca-chieân-dieân ñaùp: –Ví duï nhö coù moät ngöôøi ñi ra khoûi laøng ñeå tìm loõi caây. Vöøa thaáy caây to, ngöôøi aáy lieàn ñoán ngaõ laáy caønh laù mang ñi maø boû caây laïi. Hoâm nay caùc

vò cuõng nhö vaäy. Caùc vò ñaõ boû Nhö Lai maø ñi tìm loõi caây nôi caønh laù. Nhöng Nhö Lai nhìn thaáy taát caû, khoâng ñaâu khoâng cuøng khaép. Ngaøi soi saùng theá gian, laø Ñaïo sö cuûa trôøi, ngöôøi. Nhö Lai laø chuû chaân thaät cuûa phaùp. Caùc vò phaûi tuøy theo thôøi gian thích hôïp, töï nhieân seõ ñöôïc Nhö Lai giaûi thích cho yù nghóa naøy. Luùc aáy, caùc Tyø-kheo ñaùp: –Tuy Nhö Lai laø chuû chaân thaät cuûa phaùp, seõ dieãn roäng nghóa aáy. Nhöng Toân giaû ñaõ ñöôïc Theá Toân ghi nhaän, coù khaû naêng noùi roõ nghóa aáy. Ca-chieân-dieân noùi: –Vaäy caùc vò haõy laéng nghe vaø ghi nhôù kyõ, toâi seõ giaûng noùi phaân bieät nghóa aáy. Caùc Tyø-kheo ñaùp: –Thöa vaâng. Baáy giôø caùc Tyø-kheo vaâng lôøi laéng nghe. Ca-chieân-dieân noùi: –Luaän maø hoâm nay Nhö Lai noùi ñeán, khoâng phaûi laø ñieàu maø trôøi roàng, quyû thaàn coù theå theo kòp, khoâng dính maéc, cuõng khoâng truï theá gian, nhöng ta ñöôïc giaûi thoaùt ñoái vôùi chuùng, döùt saïch nghi ngôø khoâng coøn do döï. Nhö chuùng sinh ngaøy nay öa thích tranh ñaáu, kieän tuïng, khôûi caùc loaïn töôûng. Laïi nöõa, Nhö Lai noùi, Ta khoâng sinh taâm ñaém nhieãm trong ñoù; ñoù laø keát söû tham duïc, keát söû saân nhueá, taø kieán, ham muoán theá gian, keát söû kieâu maïn, keát söû nghi, keát söû voâ minh vaø do ñoù ñöa ñeán ñau khoå vì dao gaäy, maø tranh ñaáu kieän tuïng vôùi ngöôøi, phaùt sinh bao nhieâu haønh vi baát thieän, phaùt sinh loaïn töôûng. Khi maét thaáy saéc maø sinh ra thöùc töôûng, nhaân ba söï aáy maø coù xuùc13. Do coù xuùc* neân

11.

“cuûa doøng hoï Thích”, cuïm töø naøy coù theå ñöôïc cheùp dö trong baûn Haùn. Xem cht. treân.

12.

Xem cht. treân.

Nguyeân Haùn: Caùnh laïc . Ñaây laø ñònh nghóa veà xuùc. Ñònh cuù Paøli: Cakhuóca… paæicca ruøpe ca

13.

uppajjati cakkhuvióóaøòaö tiòòaö saíati phasso, duyeân nôi maét vaø saéc, thöùc con maét khôûi leân. Toå hôïp ba naøy (goàm maét, saéc, vaø thöùc) laø xuùc.

coù thoï*. Do coù thoï* neân coù giaùc tri. Do coù giaùc tri neân coù töôûng. Do coù töôûng neân suy löôøng; töø ñoù maø coù caùc nieäm dính maéc nôi töôûng14. Tai nghe tieáng, muõi ngöûi muøi, löôõi neám vò, thaân xuùc chaïm, yù bieát phaùp maø sinh ra thöùc töôûng, nhaân ba söï aáy maø coù xuùc. Do coù xuùc* neân coù thoï*. Do coù thoï* neân coù giaùc tri. Do coù giaùc tri neân coù töôûng. Do coù töôûng neân suy löôøng; töø ñoù maø coù caùc nieäm dính maéc nôi töôûng. Ñoù laø keát söû tham duïc, keát söû saân nhueá, taø kieán, ham muoán theá gian, keát söû kieâu maïn, keát söû nghi ngôø, keát söû voâ minh, gaây ra tai bieán ñao gaäy vaø bao nhieâu tai bieán khaùc khoâng theå tính heát. Neáu coù ai noùi khoâng coù maét, khoâng coù saéc maø laïi coù xuùc*, ñieàu ñoù khoâng ñuùng. Neáu coù ai noùi khoâng coù xuùc* maø coù thoï* thì cuõng khoâng ñuùng. Neáu noùi khoâng coù thoï* maø coù töôûng thì cuõng khoâng ñuùng. Neáu coù ai noùi khoâng coù tai, khoâng coù tieáng; khoâng coù muõi,

khoâng coù muøi; khoâng coù löôõi, khoâng coù vò; khoâng coù thaân, khoâng coù söï xuùc chaïm; khoâng coù yù, khoâng coù phaùp, maø noùi laø coù thöùc, thì cuõng khoâng coù lyù. Neáu coù ai noùi khoâng coù xuùc* maø coù thoï* thì cuõng khoâng ñuùng. Neáu noùi khoâng coù thoï* maø coù töôûng thì cuõng khoâng ñuùng. Neáu coù ai noùi, coù maét, coù saéc vaø ôû trong ñoù phaùt sinh ra thöùc, ñieàu ñoù hôïp lyù. Neáu noùi coù tai, tieáng; muõi, höông; löôõi, vò; thaân, söï trôn laùng; yù, phaùp vaø ôû trong ñoù phaùt sinh ra thöùc, ñieàu ñoù hôïp lyù. Caùc vò neân bieát, do nhaân duyeân naøy neân Theá Toân noùi: “Ñieàu maø Ta luaän, khoâng phaûi laø ñieàu maø trôøi, ngöôøi, ma, thieân ma coù theå theo kòp; khoâng chaáp tröôùc theá gian, khoâng truï ôû theá gian, nhöng Ta laïi giaûi thoaùt khoûi tham duïc, chaám döùt nghi ngôø, khoâng coøn do döï.” Vì lyù do naøy Theá Toân noùi nghóa aáy. Neáu ai chöa thoâng suoát thì haõy ñeán gaëp Theá Toân hoûi laïi nghóa aáy. Nhö Lai coù daïy ñieàu gì, haõy ghi nhôù maø phuïng haønh. Nghe Ca-chieân-dieân giaûng xong, caùc Tyø-kheo khoâng noùi laø ñuùng, cuõng khoâng noùi laø sai, maø töùc thôøi ñöùng daäy, noùi vôùi nhau: –Chuùng ta haõy ñem yù nghóa naøy ñeán hoûi Theá Toân. Theá Toân coù daïy ñieàu gì, seõ theo ñoù maø phuïng haønh. Roài thì soá ñoâng caùc Tyø-kheo ñeán gaëp Theá Toân, ñaûnh leã saùt ñaát, roài ngoài qua moät phía, ñem vieäc luùc naõy baïch vôùi Theá Toân. Baáy giôø, Nhö Lai noùi vôùi caùc Tyø-kheo raèng: –Tyø-kheo Ca-chieân-dieân thoâng minh, bieän taøi, ñaõ giaûng roäng nghóa aáy. Neáu caùc oâng ñeán hoûi Ta ñieàu ñoù, thì Ta cuõng giaûng cho caùc oâng nhö vaäy maø thoâi. Luùc aáy, A-nan ñang ñöùng sau Nhö Lai. A-nan lieàn baïch Phaät raèng: –YÙ nghóa cuûa kinh naøy raát saâu saéc. Gioáng nhö coù ngöôøi ñi ñöôøng gaëp cam loà15 lieàn laáy aên. Thaät heát söùc thôm ngon, aên khoâng bieát chaùn. ÔÛ ñaây cuõng nhö vaäy, thieän nam, thieän nöõ nghe kinh naøy seõ khoâng heà bieát chaùn. A-nan laïi hoûi: –Kinh naøy teân laø gì vaø phuïng haønh ra sao? Phaät baûo A-nan: –Kinh naøy teân laø: “Phaùp vò cam loà”16. Haõy ghi nhôù vaø phuïng haønh. Baáy giôø, A-nan nghe Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

Phaåm 41: CHÔÙ SÔÏ

14.

Paøli: Yaö vitakketi taö papaóceti, do taàm maø coù hyù luaän.

Trung 28: Maät hoaøn , cuïc maät ong. Paøli: Madhupiòñikaö.

15.

Cam loä phaùp vò . Trung 28: Maät hoaøn duï . Paøli: Madhupiòñika-pariyaøyo. 16.

KINH SOÁ 117

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Ni-caâu-laàu thuoäc nöôùc Ca-tyø-la-veä cuûa doøng hoï Thích, cuøng chuùng ñaïi Tyø-kheo goàm naêm traêm vò. Luùc aáy, Thích Ma-ha-nam ñeán choã Theá Toân, ñaûnh leã saùt ñaát, ngoài qua moät phía, roài baïch Theá Toân raèng: –Töï thaân con nghe Nhö Lai coù daïy nhö vaày: Thieän nam, thieän nöõ naøo ñoaïn tröø ba keát söû thaønh Tu-ñaø-hoaøn, goïi

laø khoâng thoaùi chuyeån, aét thaønh ñaïo quaû, khoâng coøn tìm caàu ñeán caùc ngoaïi ñaïo dò hoïc, cuõng khoâng xeùt ñeán caùc thuyeát maø ngöôøi khaùc noùi. Khoâng coù tröôøng hôïp naøo maø khoâng phaûi nhö vaäy. Nhöng khi con thaáy boø, ngöïa, laïc ñaø hung döõ, thì con sôï haõi ñeán rôïn toùc gaùy vaø nghó raèng: “Neáu hoâm nay maø ta gaëp phaûi tai naïn naøy chaéc seõ qua ñôøi vaø seõ sinh veà ñaâu?” Theá Toân baûo Ma-ha-nam : –Chôù sôï, Ma-ha-nam! Giaû söû hoâm nay maïng chung, oâng seõ khoâng ñoïa vaøo ba ñöôøng döõ. Vì sao? Coù ba thöù daãn ñeán tieâu dieät. Ba thöù aáy laø: “Nhö coù ngöôøi do tham ñaém daâm duïc maø phaùt sinh naõo loaïn, laïi coù taâm laøm haïi ngöôøi khaùc.18 Neáu khoâng coù taâm tham duïc naøy thì seõ khoâng coù taâm saùt haïi, ôû trong ñôøi hieän taïi khoâng phaùt sinh khoå naõo. Nhöõng ai coù phaùp aùc, baát thieän, thì seõ töï haïi mình. Neáu khoâng coù phaùp aáy thì khoâng bò nhieãu loaïn, khoâng coù saàu öu. Cho neân, naøy Ma-ha-nam, ba yù nghóa naøy cho thaáy caùc phaùp aùc thì ñoïa xuoáng döôùi, caùc phaùp laønh thì noåi leân treân. Cuõng nhö thaû huû bô bò vaøo trong nöôùc, roài ñaïp vôõ; caùc maûnh saønh lieàn chìm xuoáng coøn bô thì noåi leân treân. ÔÛ ñaây cuõng vaäy, caùc phaùp aùc baát thieän lieàn chìm xuoáng, caùc phaùp laønh thì noåi leân. Ma-ha-nam, neân bieát, ngaøy xöa khi chöa thaønh Phaät ñaïo19, Ta sieâng tu khoå haønh suoát saùu naêm taïi Öu-löu-tyø, khoâng aên thöùc aên ngon. Thaân theå oám gaày gioáng nhö laø ngöôøi traêm tuoåi, ñeàu do khoâng aên maø ra. Khi Ta ñònh ñöùng daäy, lieàn bò teù xuoáng ñaát. Luùc aáy, Ta laïi suy nghó: neáu Ta bò cheát luùc aáy thì seõ sinh veà ñaâu?” Vaø Ta nghó raèng: “Neáu hoâm nay Ta cheát thì seõ khoâng ñoïa aùc ñaïo, nhöng yù nghóa khoâng phaûi laø töø vui ñeán vui, maø laø töø khoå ñeán vui.” Sau ñoù, Ta soáng trong hang Tieân nhaân20, coù nhieàu Ni-kieàn Töû ñang hoïc ñaïo ôû ñaáy. Luùc aáy, coù Ni-kieàn Töû ñöa tay chæ maët trôøi, phôi thaân ngoaøi naéng ñeå hoïc ñaïo. Coù ngöôøi ngoài choàm hoåm ñeå hoïc ñaïo. Baáy giôø, Ta ñeán choã hoï, noùi vôùi hoï raèng: “Vì sao caùc oâng khoâng ngoài maø laïi dô tay, kieång chaân vaäy?” Ni-kieàn Töû noùi: “Cuø-ñaøm neân bieát, tröôùc kia thaày toâi ñaõ laøm vieäc baát thieän, sôû dó chuùng toâi khoå haønh laø ñeå dieät toäi aáy.21 Nay phôi baøy thaân theå tuy hôi nhuïc, nhöng toäi aáy seõ ñöôïc dieät tröø. Cuø-ñaøm neân bieát, haønh döùt heát thì khoå

17.

Paøli, S. 55. 21. Mahaønaøma (R. v. 369); Paøli, M. 12 Cuøôadukkhakkhandha (R. i. 19). Haùn, Taïp 33, kinh

930.

18.

Cf. Paøli, M. 12 Cuøôadukkhakkhandha (R. i. 19): Lobho, doso, moho cittassa upakkileso’ti. Tham, saân, si, laø caáu ueá cuûa taâm.

19.

Töôøng thuaät töông tôï, Cf. M. 14. ibid.

Tieân nhaân quaät . Paøli: Isigila; töôøng thuaät töông tôï, cf. M. 14, ibid.

20.

21. Coù leõ Haùn dòch bò nhaûy soùt neân ñoaïn vaên hôi voâ lyù. Tham chieáu Paøli, ibid.: Nigaòæho naøæaputto, sabbaóóuø... so evamaøha pubbe paøpakammaökataö, taö imaøya kaæukaøya dukkarakaørikaøya nijjìretha, “Ni-kieàn Töû, ñaáng toaøn trí, ñaõ noùi nhö vaäy: Baèng söï khoå haønh khoác lieät naøy, caùc ngöôi seõ tröø dieät aùc nghieäp ñaõ laøm tröôùc kia.”

cuõng döùt heát; khoå döùt heát thì haønh cuõng döùt heát.22 Khoå, haønh döùt heát thì ñaït ñeán Nieát-baøn.” Khi aáy, Ta noùi vôùi caùc Ni-kieàn Töû raèng: “Vieäc aáy khoâng ñuùng. Khoâng phaûi do haønh döùt heát maø khoå döùt heát; cuõng khoâng phaûi do khoå döùt heát vaø haønh döùt heát maø ñaït Nieát-baøn. Giaû söû khoå haønh dieät heát maø ñaït ñeán Nieát-baøn, ñieàu ñoù ñuùng; nhöng khoâng theå töø vui maø daãn ñeán vui.”23 Ni-kieàn Töû noùi: “Vua Taàn-tyø-sa-la do töø vui maø daãn ñeán vui, coù gì laø khoå?” Khi aáy, Ta laïi noùi vôùi Ni-kieàn Töû raèng: “Caùi vui cuûa vua Taàn-tyø-sa-la laøm sao baèng caùi vui cuûa Ta?” Ni-kieàn Töû noùi: “Caùi vui cuûa vua Taàn-tyø-sa-la hôn caùi vui cuûa oâng.” Ta laïi noùi vôùi Ni-kieàn Töû raèng: “Vua Taàn-tyø-sa-la coù theå nhö Ta ngoài kieát giaø baûy ngaøy baûy ñeâm khoâng lay ñoäng24 ñöôïc khoâng? Hoaëc ngoài kieát giaø saùu, naêm, boán, ba, hai cho ñeán moät ngaøy ñöôïc khoâng?” Ni-kieàn Töû ñaùp: “Khoâng ñöôïc, thöa Cuø-ñaøm.” Theá Toân baûo: “Ta coù theå ngoài kieát giaø maø thaân hình khoâng lay ñoäng*. Theá naøo, Ni-kieàn Töû, vaäy ai vui hôn?” Ni-kieàn Töû ñaùp: “Sa-moân Cuø-ñaøm vui hôn.” Naøy Ma-ha-nam, haõy do phöông tieän naøy maø bieát raèng, vui khoâng theå ñeán töø vui,25 maø vui phaûi ñeán töø khoå. Naøy Ma-ha-nam, gioáng nhö hai beân laøng coù ao nöôùc lôùn, daøi roäng moät do-tuaàn, chöùa ñaày nöôùc. Neáu coù ngöôøi ñeán ñoù laáy moät gioït nöôùc; naøy Ma-ha-nam, gioït nöôùc ñoù nhieàu hay nöôùc trong hoà nhieàu hôn?26 Ma-ha-nam noùi: –Nöôùc trong hoà nhieàu; chaúng phaûi moät gioït nöôùc nhieàu. Theá Toân baûo: –ÔÛ ñaây cuõng nhö vaäy, ñeä töû Hieàn thaùnh ñaõ vónh vieãn chaám döùt caùc khoå, chæ coøn laïi (moät ít khoå) cuõng nhö moät gioït nöôùc maø thoâi. Ngöôøi chöùng quaû thaáp nhaát trong chuùng cuûa Ta traûi qua khoâng quaù baûy laàn sinh, baûy laàn cheát nöõa thì döùt saïch goác khoå; neáu duõng maõnh, tinh taán thì ñaït ñeán gia gia27 roài ñaéc ñaïo. Roài Theá Toân laïi noùi theâm phaùp vi dieäu cho Ma-ha-nam nghe. Sau khi nghe phaùp xong, oâng ñöùng daäy ra veà. Baáy giôø Ma-ha-nam nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 2

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Toân giaû Na-giaø-baø-la ôû trong thaønh Loäc daõ. Baáy giôø, coù moät Baø-la-moân tuoåi ñaõ giaø nua, voán coù ñoâi chuùt quen bieát ñoái vôùi Toân giaû Na-giaø-baø-la. Luùc aáy, Baø-la-moân ñoù ñeán choã Toân giaû Na-giaø-baø-la, ñaûnh leã roài ngoài

22. Ñoái chieáu Paøli: Kammakkhayaø dukkhakkhayo, nghieäp döùt saïch, neân khoå döùt saïch. 23. Trong baûn Paøli, ñieàu naøy laø phaùt bieåu cuûa nhoùm Ni-kieàn

Töû: Na… sukhena sukhaö adhi-gantaö, dukkhena kho sukhaö adhigantabbaö (…) bimbisaøro sukhaö adhigaccheyya, “laïc khoâng theå ñaït ñöôïc baèng laïc; laïc phaûi ñaït ñöôïc baèng khoå. (Neáu khoâng nhö vaäy,) vua Bimbisara coù theå ñaït ñöôïc laïc.” Ñaây laø lyù luaän cho loái tu khoå haïnh cuûa Ni-kieàn Töû maø Phaät baùc boû. Haùn dòch sai laàm cho laø quan ñieåm cuûa Phaät. 24. Paøli, theâm chi tieát: Suoát baûy ngaøy baûy ñeâm an truù vôùi caûm thoï duy nhaát laø laïc (ekanta-sukhaö paæisaövedì vaharitum). 25. Xem cht. treân. 26. Xem Taïp 5, kinh 109. Paøli, S. 13.2. Pokkharaòì. 27. Gia gia, thöù saùu trong möôøi taùm baäc Höõu hoïc. Xem Trung 30, kinh 127.

qua moät phía. Phaïm chí noùi vôùi Toân giaû Na-giaø-baø-la raèng: –Ngaøi laø ngöôøi sung söôùng nhaát trong nhöõng ngöôøi sung söôùng. Toân giaû Na-giaø-baø-la noùi: –Vì sao oâng noùi toâi laø ngöôøi sung söôùng nhaát trong nhöõng ngöôøi sung söôùng? Baø-la-moân ñaùp: –Trong voøng baûy ngaøy, baûy ñöùa con trai cuûa toâi ñeàu cheát. Chuùng ñeàu duõng maõnh, taøi cao, trí tueä, khoù coù ai saùnh kòp. Trong voøng saùu ngaøy gaàn ñaây, möôøi hai ngöôøi giuùp vieäc qua ñôøi. Hoï ñeàu laø nhöõng ngöôøi giuùp vieäc sieâng naêng. Trong voøng naêm ngaøy, boán anh em toâi qua ñôøi. Hoï coù nhieàu ngheà, laøm gì cuõng gioûi. Boán ngaøy gaàn ñaây, cha meï toâi ñaõ gaàn traêm tuoåi boû toâi maø lìa ñôøi. Ba ngaøy gaàn ñaây, hai ngöôøi vôï xinh ñeïp hieám coù treân ñôøi cuûa toâi ñaõ cheát. Laïi nöõa trong nhaø coù taùm haàm chaâu baùu, hoâm qua tìm maõi khoâng thaáy. Nhöõng khoå naõo maø toâi ñang gaëp khoâng theå tính heát. Coøn Toân giaû thì ñaõ vónh vieãn xa lìa tai hoïa ñoù, khoâng coøn lo buoàn, soáng an vui vôi ñaïo phaùp. Vì lyù do ñoù toâi môùi noùi ngaøi laø ngöôøi sung söôùng nhaát trong nhöõng ngöôøi sung söôùng. Luùc aáy, Toân giaû Na-giaø-baø-la baûo Phaïm chí aáy raèng: –Sao oâng khoâng tìm phöông tieän cho nhöõng ngöôøi aáy khoâng qua ñôøi. Phaïm chí ñaùp: –Toâi cuõng laøm nhieàu phöông tieän ñeå khoâng cheát, khoâng bò maát cuûa, laïi tuøy thôøi boá thí, taïo caùc coâng ñöùc, teá töï chö Thieân, cuùng döôøng caùc Phaïm chí tröôûng laõo, thuû hoä chö Thaàn, tuïng caùc chuù thuaät, laïi coù theå xem tinh tuù, cheá thuoác thang, boá thí ñoà aên uoáng ngon laønh cho nhöõng ngöôøi ngheøo khoå. Nhöõng vieäc nhö vaäy keå ra khoâng heát nhöng laïi khoâng theå cöùu maïng soáng cuûa hoï. Baáy giôø, Toân giaû Na-giaø-baø-la lieàn noùi keä: Thuoác thang vaø chuù thuaät Y aùo, ñoà aên uoáng Tuy cho nhöng voâ ích Vaãn oâm laáy khoå ñau. Giaû söû cuùng teá thaàn Höông hoa vaø taém goäi Suy tính nguoàn goác naøy Khoâng theå chöõa trò ñöôïc. Giaû söû cho caùc vaät Tinh taán giöõ phaïm haïnh Suy tính nguoàn goác naøy Khoâng theå chöõa trò ñöôïc. Phaïm chí hoûi: –Phaûi laøm caùch naøo ñeå thoaùt khoûi tai hoïa khoå naõo naøy? Toân giaû Na-giaø-baø-la lieàn noùi keä: Goác aân aùi, voâ minh Phaùt sinh caùc khoå naõo Dieät saïch caùc thöù aáy Thì khoâng coøn khoå naõo. Nghe xong, Phaïm chí aáy lieàn noùi keä: Tuy giaø chaúng ngaïi giaø

Haønh söï nhö ñeä töû Xin xuaát gia hoïc ñaïo Ñeå thoaùt tai naïn naøy. Roài thì Toân giaû Na-giaø-baø-la trao cho oâng ba y, cho oâng aáy xuaát gia hoïc ñaïo vaø baûo vôùi oâng aáy raèng: –OÂng nay laø Tyø-kheo. Haõy quaùn saùt thaân naøy töø ñaàu ñeán chaân; xeùt sem toùc, loâng, moùng, raêng, töø ñaâu maø ñeán, hình haøi, da thòt,

xöông, tuûy, ruoät, bao töû, töø ñaâu maø ñeán. Neáu töø boû ñaây, thì seõ ñi veà ñaâu? Vì vaäy, Tyø-kheo chôù coù lo nghó nhieàu veà söï khoå naõo cuûa theá gian, maø phaûi quaùn saùt trong loã chaân loâng naøy, tìm phöông tieän thaønh töïu boán Ñeá. Baáy giôø, Toân giaû Na-giaø-baø-la lieàn noùi keä: Tröø töôûng, chôù lo nhieàu Khoâng laâu ñöôïc phaùp nhaõn Haønh voâ thöôøng, nhö ñieän Khoâng gaëp phöôùc lôùn naøy. Quaùn töøng loã chaân loâng Nguoàn goác cuûa sinh dieät Haønh voâ thöôøng, nhö ñieän Boá thí höôùng Nieát-baøn. Sau khi nghe giaûng xong, Tyø-kheo giaø aáy ngoài ôû nôi vaéng veû tö duy veà muïc ñích maø thieän nam aáy caïo boû raâu toùc xuaát gia hoïc ñaïo vôùi loøng tin kieân coá, tu phaïm haïnh voâ thöôïng, bieát nhö thaät raèng, sinh töû ñaõ heát, phaïm haïnh ñaõ laäp, ñaõ laøm nhöõng vieäc caàn laøm, khoâng coøn thoï thai trôû laïi. Baáy giôø, Tyø-kheo aáy lieàn ñaéc quaû A-la-haùn. Coù vò Thieân voán laø baïn cuõ cuûa Tyø-kheo aáy, thaáy vò aáy thaønh A-la-haùn, lieàn ñeán choã Toân giaû Na-giaø-baø-la ñöùng treân hö khoâng maø noùi keä raèng: Ñaõ ñaéc giôùi Cuï tuùc ÔÛ nôi vaéng veû aáy Ñaéc ñaïo, taâm khoâng chaáp Tröø saïch nguoàn goác aùc. Luùc aáy, vò Thieân ñoù raûi hoa trôøi cuùng döôøng Toân giaû roài bieán maát. Baáy giôø, Tyø-kheo aáy vaø vò Thieân nghe nhöøng ñieàu Toân giaû Na-giaø-baø-la noùi, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 328

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: –Haõy quaùn baûy xöù thieän, laïi xeùt boán phaùp29, ôû ngay trong ñôøi naøy ñöôïc goïi laø thöôïng nhaân. Naøy Tyø-kheo, theá naøo laø quaùn baûy xöù thieän? ÔÛ ñaây, Tyø-kheo ñem taâm Töø raûi khaép

28.

Tham chieáu Paøli, S. 22.; 57. Sattaæaæhaøna (R. iii. 62). Haùn, Taïp 2, kinh 42.

Taïp 2: Thaát xöù thieän, tam chuûng quaùn nghóa . Paøli, S.22: Sattaæaæhaønakusalo,

29.

tividhaøpaparikkhì.

moät phöông, hai phöông, ba phöông, boán phöông, boán höôùng vaø phöông treân döôùi cuõng ñeàu nhö vaäy, laøm cho taâm Töø traøn ñaày khaép theá gian. Vôùi taâm Bi, Hyû, Xaû*, khoâng, voâ töôùng, nguyeän cuõng laïi nhö vaäy.30 Caùc caên ñaày ñuû, aên uoáng ñieàu ñoä, thöôøng töï giaùc ngoä; Tyø-kheo quaùn baûy phaùp nhö vaäy. Tyø-kheo, xeùt boán phaùp nhö theá naøo? ÔÛ ñaây, Tyø-kheo beân trong töï quaùn thaân tröø khöû saàu öu, thaân yù chæ; beân ngoaøi laïi quaùn thaân, thaân yù chæ; trong ngoaøi quaùn thaân, thaân yù chæ. Beân trong töï quaùn thoï*, thoï yù chæ; beân ngoaøi laïi quaùn thoï*, thoï yù chæ; trong ngoaøi quaùn thoï*, thoï yù chæ. Beân trong töï quaùn taâm, taâm yù chæ; taâm yù chæ; trong ngoaøi quaùn taâm, taâm yù chæ; tröø khöû saàu öu, khoâng coøn caùc khoå hoaïn. Beân trong töï quaùn, phaùp yù

chæ; beân ngoaøi laïi quaùn phaùp yù chæ; trong ngoaøi quaùn phaùp yù chæ. Tyø-kheo, haõy quan saùt boán phaùp nhö vaäy. Naøy Tyø-kheo, quaùn baûy xöù thieän vaø xeùt boán phaùp aáy, ôû ngay trong ñôøi naøy laø baäc Thöôïng nhaân. Vì vaäy, Tyø-kheo, haõy tìm caàu phöông tieän thaønh töïu baûy xöù thieän vaø xeùt boán phaùp aáy. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Baáy giôø, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 4

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Ni-caâu-luõ, nöôùc Ca-tyø-la-veä, giöõa nhöõng ngöôøi hoï Thích cuøng ñaïi chuùng Tyø-kheo goàm naêm traêm vò. Luùc aáy, caùc Tyø-kheo ñeán choã Theá Toân, ñaûnh leã saùt ñaát roài ngoài qua moät phía. Baáy giôø, caùc Tyø-kheo baïch Theá Toân raèng: –Chuùng con muoán ñeán phöông Baéc ñeå du hoùa. Theá Toân noùi: –Neân bieát thôøi. Roài Theá Toân laïi hoûi caùc Tyø-kheo: –Caùc oâng ñaõ töø giaõ Tyø-kheo Xaù-lôïi-phaát chöa? Caùc Tyø-kheo ñaùp: –Chöa, baïch Theá Toân. Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Caùc oâng haõy ñeán töø giaõ Tyø-kheo Xaù-lôïi-phaát. Vì sao? Tyø-kheo Xaù-lôïi-phaát thöôøng xuyeân giaùo giôùi cho nhöõng ngöôøi phaïm haïnh, thuyeát phaùp khoâng heà meät moûi. Roài Theá Toân noùi phaùp vi dieäu cho caùc Tyø-kheo nghe. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe phaùp xong, rôøi khoûi choã ngoài, ñaûnh leã saùt chaân Theá Toân, nhieãu Phaät ba voøng, roài ra ñi. Luùc aáy, Xaù-lôïi-phaát ñang ôû moät thaùp mieáu cuûa nhöõng ngöôøi hoï Thích. Caùc Tyø-kheo ñeán choã Xaù-lôïi-phaát, chaøo hoûi, roài ngoài qua moät phía. Baáy giôø, caùc Tyø-kheo baïch Xaù-lôïi- phaát raèng: –Chuùng toâi muoán ñeán phöông Baéc du hoùa trong nhaân gian. Nay ñaõ töø giaõ Theá Toân. Xaù-lôïi-phaát noùi: –Naøy caùc thaày, neân bieát, nhaân daân, Sa-moân, Baø-la-moân ôû phöông Baéc ñeàu thoâng

30. Xem kinh soá 3, phaåm 30.

minh, trí tueä khoù ai bì. Neáu coù ngöôøi muoán thöû, ñeán hoûi caùc vò raèng: “Chö Hieàn coù chuû tröông gì?” Caùc thaày seõ traû lôøi nhö theá naøo? Caùc Tyø-kheo ñaùp: –Neáu coù ai ñeán hoûi, chuùng toâi seõ traû lôøi baèng nghóa lyù naøy: “Saéc laø voâ thöôøng. Caùi gì voâ thöôøng, caùi ñoù laø khoå. Caùi gì khoå, caùi ñoù laø voâ ngaõ. Voâ ngaõ laø khoâng. Do khoâng, voâ ngaõ neân chuùng roãng khoâng. Ñoù laø ñieàu maø ngöôøi trí quaùn saùt. Thoï, töôûng, haønh, thöùc, cuõng vaäy, laø voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ. Nhöõng gì laø khoâng, vì noù voâ ngaõ neân khoâng. Ñoù laø ñieàu maø ngöôøi trí hoïc. Naêm aám naøy ñeàu roãng khoâng, vaéng laëng. Nhöõng gì tuï hoäi bôûi nhaân duyeân, ñeàu seõ tieâu dieät, khoâng toàn taïi laâu daøi. Con ñöôøng taùm nhaùnh cuøng tu vôùi baûy chi. Nhöõng ñieàu maø Toân Sö cuûa chuùng toâi daïy chính laø nhö vaäy.” Neáu coù ngöôøi Saùt-lôïi, Baø-la- moân hay nhaân daân ñeán hoûi, chuùng toâi seõ traû lôøi vôùi nghóa lyù nhö vaäy. Xaù-lôïi-phaát baûo caùc Tyø-kheo raèng: –Caùc thaày haõy kieân trì taâm yù, chôù coù khinh suaát. Baáy giôø, Xaù-lôïi-phaát noùi phaùp vi dieäu ñaày ñuû cho caùc

Tyø-kheo nghe. Caùc Tyø-kheo nghe xong, lieàn rôøi choã ngoài ñöùng daäy ra ñi. Khi soá ñoâng caùc Tyø-kheo ñi chöa bao xa, Xaù-lôïi-phaát baûo caùc Tyø-kheo: –Nhö theá naøo laø thöïc haønh con ñöôøng taùm ngaønh vaø phaùp baûy chi? Soá ñoâng caùc Tyø-kheo baïch Xaù-lôïi-phaát raèng: –Chuùng toâi töø xa ñeán ñaây laø ñeå nghe yù nghóa aáy. Xin haõy giaûng cho chuùng toâi. Xaù-lôïi-phaát ñaùp: –Caùc vò haõy laéng nghe vaø ghi nhôù kyõ. Toâi seõ noùi. Caùc Tyø-kheo vaâng lôøi laéng nghe. Xaù-lôïi-phaát noùi: –Ai nhaát taâm nieäm chaùnh kieán, töùc laø nieäm giaùc yù khoâng roái loaïn. Ñaúng trò31, laø nhaát taâm nieäm heát thaûy caùc phaùp, töùc laø phaùp giaùc yù. Ñaúng ngöõ32, laø thaân, yù tinh taán, töùc laø tinh taán giaùc yù. Ñaúng nghieäp33, laø heát thaûy caùc phaùp ñöôïc sinh, töùc laø hyû giaùc yù. Ñaúng maïng34, laø bieát ñuû ñoái vôùi taøi saûn Hieàn thaùnh, xaû boû taøi saûn theá tuïc, nheï nhaøng thaân theå, töùc laø khinh an* giaùc yù. Ñaúng phöông tieän35, laø chöùng ñaéc boán Thaùnh ñeá, tröø saïch caùc keát söû, töùc laø ñònh giaùc yù. Ñaúng nieäm36, laø quaùn saùt boán YÙ chæ37, thaân khoâng beàn chaéc, thaûy ñeàu roãng khoâng, voâ ngaõ, töùc laø xaû* giaùc yù. Ñaúng Tam-muoäi38, laø ñaït ñöôïc nhöõng gì chöa ñaït, ñoä thoaùt nhöõng gì chöa ñoä thoaùt, chöùng ñaéc nhöõng gì chöa chöùng ñaéc.39 Neáu coù ngöôøi ñeán hoûi raèng: “Nhö theá naøo laø tu taùm ñaïo vaø baûy phaùp aáy”, caùc thaày haõy traû lôøi nhö vaäy. Vì sao? Bôûi vì Tyø-kheo naøo tu taùm ñaïo vaø baûy phaùp naøy, taâm lieàn ñöôïc giaûi thoaùt khoûi höõu laäu. Toâi nhaéc laïi cho caùc thaày roõ, Tyø-kheo naøo tu haønh tö duy con ñöôøng taùm nhaùnh vaø baûy phaùp naøy, Tyø-kheo aáy lieàn thaønh töïu hai quaû khoâng nghi ngôø gì. Hoaëc chöùng quaû A-

Ñaúng trò , dòch nghóa khaùc cuûa chaùnh tö duy. 31.

32.
Ñaúng ngöõ, töùc chaùnh ngöõ.
33.
Ñaúng nghieäp, töùc chaùnh nghieäp.
34.
Ñaúng maïng, töùc chaùnh maïng.
35.
Ñaúng phöông tieän, töùc chaùnh tinh taán.
36.
Ñaúng nieäm, töùc chaùnh nieäm.
37.
Boán Nieäm xöù.
38.
Ñaúng Tam-muoäi, töùc chaùnh ñònh.
39.
Haùn dòch soùt: Ñònh giaùc yù.

la-haùn. Vaû laïi, haõy gaùc qua vieäc ñoù. Neáu khoâng theå tu taäp nhieàu, nhöng trong moät ngaøy maø tu haønh con ñöôøng taùm nhaùnh vaø baûy phaùp naøy, phöôùc baùo khoâng theå tính heát. Hoaëc ñaéc A-na-haøm hoaëc A-la-haùn.40 Vì vaäy, caùc thaày phaûi tìm caàu phöông tieän tu haønh con ñöôøng taùm nhaùnh vaø baûy phaùp naøy, nhaát ñònh seõ chöùng ñaéc ñaïo khoâng coù gì nghi ngôø. Baáy giôø, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng ñieàu Xaù-lôïi-phaát noùi, hoan hyû phuïng haønh.

40. Vieät dòch saùt. Nhöng Haùn dòch ñoaïn naøy loän xoän. Noùi theo thöù töï: Tu taùm Thaùnh ñaïo vaø baûy Giaùc chi trong baûy naêm, hoaëc chæ trong baûy ngaøy, cho ñeán moät ngaøy, coù theå chöùng moät trong hai quaû: Hoaëc A-la- haùn ngay trong ñôøi naøy, hoaëc neáu coøn höõu dö, chöùng A-na-haøm, taùi sinh Tònh cö thieân vaø nhaäp Nieát-baøn treân ñoù.

KINH SOÁ 5

Nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä.. Baáy giôø, Theá Toân baûo Ca-dieáp: –Nay oâng ñaõ cao tuoåi, yù löïc khoâng coøn treû khoûe, haõy nhaän y aùo vaø ñoà aên cuûa caùc tröôûng giaû. Ca-dieáp baïch Phaät raèng: –Con khoâng theå nhaän y aùo vaø ñoà aên cuûa hoï. Nay vôùi con, maëc y vaù maûnh naøy vaø tuøy thôøi khaát thöïc, khoâng coøn an laïc naøo hôn. Vì sao? Trong töông lai seõ coù caùc Tyø- kheo thaân theå yeáu ôùt, taâm tham y ñeïp, thöùc aên ngon, neân giaûm suùt toïa thieàn, khoâng kham haønh khoå haïnh, nhöng ngöôøi aáy laïi noùi: “Quaù khöù trong thôøi Phaät, caùc Tyø-kheo cuõng nhaän söï cung thænh cuûa ngöôøi, nhaän y aùo, thöùc aên. Vì sao chuùng ta khoâng laøm theo Thaùnh nhaân ngaøy xöa?” Do tham ñaém y aùo, thöùc aên, hoï seõ côûi boû y phuïc laøm baïch y, khieán cho caùc vò Thaùnh hieàn khoâng coøn oai thaàn, boán boä chuùng daàn daàn suy giaûm. Thaùnh chuùng ñaõ giaûm bôùt thì thaùp mieáu Phaät cuõng seõ bò huûy hoaïi. Thaùp mieáu Phaät bò huûy hoaïi cho neân kinh saùch bò thaát laïc. Luùc aáy, chuùng sinh khoâng coøn tinh quang. Do khoâng coøn tinh quang neân tuoåi thoï raát ngaén. Baáy giôø, chuùng sinh sau khi maïng chung ñeàu ñoïa vaøo ba ñöôøng döõ. Cuõng nhö ngaøy nay, chuùng sinh taïo phöôùc nhieàu neân ñeàu ñöôïc sinh Thieân; chuùng sinh trong töông lai vì taïo toäi nhieàu neân ñeàu ñoïa ñòa nguïc. Theá Toân noùi: –Laønh thay, laønh thay, Ca-dieáp! OÂng ñaõ laøm nhieàu lôïi ích, laøm ruoäng phöôùc vaø baïn laønh cuûa moïi ngöôøi. Ca-dieáp neân bieát, hôn moät ngaøn naêm sau khi Ta nhaäp Nieát-baøn seõ coù Tyø-kheo suùt giaûm thieàn ñònh, khoâng coøn thöïc haønh phaùp Ñaàu-ñaø, cuõng khoâng coù ñaép y vaù maûnh vaø ñi khaát thöïc, chæ thích nhaän y aùo, thöùc aên do tröôûng giaû mang laïi. Khoâng coøn ai soáng döôùi goác caây, taïi choã nhaøn tónh, maø chæ öa trang söùc phoøng xaù. Cuõng khoâng duøng ñaïi tieåu tieän laøm thuoác,41 maø chæ thích caùc loaïi döôïc thaûo raát ngon ngoït. Hoaëc ôû ñaây laïi tham ñaém taøi saûn, tieác laãn phoøng xaù, thöôøng xuyeân tranh chaáp vôùi nhau. Luùc baáy giôø, ñaøn-vieät thí chuû, doác loøng chí tín Phaät phaùp, öa haønh hueä thí, khoâng tieác laãn taøi vaät. Ñaøn-vieät thí chuû aáy sau khi maïng chung thaûy ñeàu sinh leân trôøi. Nhöng

Tyø-kheo löôøi bieáng thì vaøo ñòa nguïc. Nhö vaäy, Ca-dieáp, heát thaûy caùc haønh laø voâ thöôøng, khoâng toàn taïi daøi laâu. Laïi nöõa, Ca-dieáp, neân bieát, trong ñôøi töông lai coù Tyø-kheo tuy caïo ñaàu nhöõng vaãn haønh theo nghieäp theá tuïc; tay traùi aüm con trai, tay phaûi aúm con gaùi; laïi caàm ñaøn, saùo maø khaát thöïc treân ñöôøng phoá. Luùc aáy, thí chuû ñaøn-vieät coøn thoï phöôùc voâ cuøng huoáng gì ngaøy nay nhöõng ngöôøi khaát thöïc ñeàu tu haønh chaân chaùnh. Naøy Ca-dieáp, taát caû caùc haønh ñeàu voâ thöôøng, khoâng theå toàn taïi laâu daøi. Ca-dieáp neân bieát, trong töông lai, Sa-moân Tyø-kheo seõ xaû boû con ñöôøng taùm nhaùnh vaø baûy phaùp naøy, cuõng nhö Phaùp baûo maø ngaøy hoâm nay Ta ñaõ tích tuï trong ba a-taêng-kyø kieáp. Trong töông lai, caùc Tyø-kheo khaát thöïc ñeå töï nuoâi soùng baèng söï ca haùt giöõa ñaùm ñoâng. Ñaøn-vieät thí chuû cho côm cho chuùng Tyø-kheo ñoù maø coøn ñöôïc phöôùc, huoáng laø ngaøy

Ñaïi tieåu tieän döôïc . Dòch yù cuûa töø huû laïn döôïc , loaïi thuoác quy ñònh cho Tyø-kheo. Paøli: 41.

Puøtimatta, cuõng ñöôïc hieåu laø nöôùc ñaùi quyû. Nhöng ngöõ nguyeân cuûa töø naøy khoâng roõ raøng.

nay maø khoâng ñöôïc phöôùc sao? Nay Ta ñem phaùp naøy giao cho Tyø-kheo Ca-dieáp vaø A- nan. Vì sao? Hoâm nay, Ta ñaõ gaàn taùm möôi tuoåi. Khoâng bao laâu nöõa Nhö Lai seõ dieät ñoä. Nay ñem Phaùp baûo giao phoù cho hai ngöôøi. Haõy ghi nhôù ñoïc tuïng, löu truyeàn ôû theá gian, ñöøng ñeå ñoaïn tuyeät. Neáu ai ngaên caûn ngoân giaùo cuûa Thaùnh nhaân, ngöôøi aáy seõ ñoïa vaøo bieân ñòa. Hoâm nay ta ñaõ giao phoù kinh phaùp cho oâng, ñöøng ñeå bò thaát thoaùt. Luùc aáy, Ca-dieáp vaø A-nan lieàn rôøi khoûi choã ngoài, quyø xuoáng chaép tay, baïch Theá Toân raèng: –Vì sao laïi ñem giaùo phaùp giao phoù cho hai con maø khoâng giao cho vò khaùc? Laïi nöõa, trong chuùng Nhö Lai, caùc vò coù thaàn thoâng baäc nhaát khoâng theå ñeám heát, sao Nhö Lai khoâng phoù chuùc cho caùc vò ñoù? Theá Toân baûo Ca-dieáp raèng: –Treân trôøi, trong loaøi ngöôøi, ta khoâng thaáy ngöôøi naøo coù theå thoï trì Phaùp baûo saùnh vôùi Ca-dieáp vaø A-nan. Trong chuùng Thanh vaên cuõng khoâng coù ai vöôït hôn ñöôïc hai ngöôøi naøy. Chö Phaät trong quaù khöù cuõng coù hai ngöôøi thoï trì kinh phaùp nhö Ca- dieáp vaø A-nan ngaøy nay, raát laø hy höõu. Vì sao? Tyø-kheo haønh Ñaàu-ñaø trong thôøi Phaät quaù khöù, khi phaùp coøn thì vò aáy coøn, khi phaùp dieät vò aáy cuõng maát. Tyø-kheo Ca-dieáp cuûa Ta ngaøy nay löu laïi ôû theá gian cho ñeán khi Phaät Di-laëc ra ñôøi roài môùi nhaäp dieät. Do ñoù Tyø-kheo Ca-dieáp hôn caùc Tyø-kheo thôøi quaù khöù. Coøn Tyø-kheo A-nan vì sao laïi hôn caùc thò giaû cuûa chö Phaät quaù khöù? Thò giaû cuûa chö Phaät quaù khöù nghe caùc Ngaøi giaûng sau ñoù môùi hieåu; nhöng Tyø-kheo A-nan ngaøy nay Nhö Lai chöa noùi ñaõ hieåu; Nhö Lai khoâng noùi cuõng ñeàu bieát heát. Do bôûi nhaân duyeân naøy Tyø-kheo A-nan hôn caùc thò giaû cuûa chö Phaät quaù khöù. Vì vaäy, hoâm nay Ta giao phoù Phaùp baûo cho Ca-dieáp vaø A-nan, ñöøng ñeå bò khuyeát giaûm. Roài Theá Toân lieàn noùi keä raèng: Heát thaûy haønh voâ thöôøng Coù sinh aét coù dieät Khoâng sinh thì khoâng cheát Dieät aáy ñeä nhaát laïc. Baáy giôø, Ñaïi

Ca-dieáp vaø A-nan nghe nhöõng ñieàu Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.